

beslutningskvalitet. Andre er mindre kritiske. Det mange kan enes om, er at innvendinger som dette ikke er argumenter for å *fjerne* ekspertene, for det virker generelt lurt i ulike saker, også i politikken, å lytte til dem som presumptivt kan noe. Samtidig virker det lurt å organisere ekspertråd og ekspertorganer på måter som tar brodden av innvendingene, så langt det lar seg gjøre.

Da gjelder det å få på plass riktige og effektive *mekanismer*. Det kan dreie seg om negative eller innskrenkende mekanismer, rettet mot å begrense eller fjerne dysfunksjonell, normstridig atferd. Andre mekanismer er positive, der målet er å forbedre ekspertenes prestasjoner. Negative mekanismer innbefatter sanksjoner mot slett arbeid, for eksempel at eksperter som har prestert dårlig, utelukkes fra nye oppdrag. De omfatter også tiltak for å forhindre at egeninteresser og bindinger påvirker ekspertenes diskusjoner og konklusjoner.

Positive mekanismer sikter mot å forbedre argumentasjonen ekspertene bruker i møte både med andre eksperter og ikke-eksperter. Det kan dreie seg om tiltak for å ivareta etterlevelse av normer for sannhetssøken, men også om å sikre epistemisk tilbakeholdenhet: Det bør kunne kreves av eksperter at de er bevisste på hva som er deres spesifikke kompetanseområde, og at de er uttrykkelige når det gjelder grensene for egen ekspertise. Såkalt epistemisk pluralisme er også viktig. Det bør sikres et visst mangfold av disipliner og fag i ekspertfellesskap og ekspertorganer, slik at problemstillinger kan opplyses fra ulike relevante vinkler. Det er dessuten avgjørende at ekspertenes argumenter blir prøvd ut i ulike fora for granskning og begrunnelse, enten det er interne faglige fora,

flerfaglige sammenhenger, politiske organer som parlamentet eller offentligheten i stort.

Til slutt må det understrekes at det selvsagt ikke går an å sikre seg mot dårlige beslutninger kun gjennom å designe ekspertorganer best mulig. Ekspertene selv formes ikke kun av slike organers utforming. Sosialisering over tid og et lengre utdanningsløp er antakeligvis minst like bestemmende for hvordan de opptrer og presterer. Og selv om ekspertene skulle opptre uklanderlig og levere veloverveide råd i tråd med den best tilgjengelige kunnskapen, er dette til liten hjelp hvis politikerne ikke vil lytte til rådene. Rådene kan dessuten vise seg å være feilaktige og misvisende, ikke fordi ekspertene egentlig gjør så mye galt, men fordi verden er komplisert og omskiftelig, og mye er heftet med usikkerhet.

Vi kan videre gjerne ta ulike demokratiske hensyn når vi utformer ekspertorganer, for eksempel gjennom å pålegge at ekspertrapporter legges frem til granskning blant folkevalgte og i offentligheten, eller gjennom å begrense hvor mange og store beslutninger vi delegerer til ekspertorganer. Slikt monner, men det å trygge og utvikle et levende demokrati er en stor og kontinuerlig oppgave som naturligvis krever langt mer.